

RCEC
Postbus 71
8170 AB Vaassen

Bilthoven, 14 juni 2021

Betreft: Gezamenlijke reactie op de conceptversie van het *Beoordelingskader voor observatie- en registratie-instrumenten*

Geachte heer/mevrouw,

Op 1 juni 2021 ontvingen wij de conceptversie van het *Beoordelingskader voor observatie- en registratie-instrumenten met en zonder volgaspect voor leerlingen in groep 1-2 primair onderwijs*. Hartelijk dank daarvoor. U nodigt ons uit feedback te geven. Dat doen wij graag middels deze brief.

Gezamenlijke reactie

Deze brief bevat de feedback van diverse organisaties in het onderwijs. De Landelijk Beroepsgroep Begeleiders in het Onderwijs (LBBO), de Werk- en Steungroep Kleuteronderwijs (WSK), ontwikkelaars, adviseurs, jonge-kindspecialisten en andere experts hebben in gezamenlijk overleg deze brief opgesteld. Een aantal van de ondergetekenden zal daarnaast aanvullend separaat reageren.

We benoemen eerst de positieve aspecten van het conceptbeoordelingskader. Daarna beschrijven we welke zorgen wij hebben.

Positief

Positief is dat scholen zelf mogen kiezen welk observatie-instrument zij in groep 1 en 2 gebruiken, en dat daarvoor geen goedkeuring vereist is (mits ze in de andere leerjaren een goedgekeurde toets gebruiken). Ook zijn we het er uiteraard mee eens dat de observatie-instrumenten goed bekeken dienen te worden: doen ze wat ze moeten doen, zit er een gedegen visie achter, is er een

Contact

Leyenseweg 113 A5
3721 BC Bilthoven

kantoor@lbbo.nl
(085) 760 62 46

www.lbbo.nl
KvK: 20115710

IBAN: NL71 RABO 0396604714
BTW: NL813592422B01

wetenschappelijke onderbouwing? Verder zijn ook wij van mening dat de observatie-instrumenten aandacht dienen te besteden aan de vier belangrijkste ontwikkelingsgebieden: taal, rekenen, motoriek en sociaal-emotioneel.

Zorgen

Over diverse aspecten van het conceptbeoordelingskader maken we ons echter grote zorgen. We geven de belangrijkste punten hieronder weer:

- *Normering*

In paragraaf 1.3. van het concept staat duidelijk beschreven dat leerlingen in groep 1 en 2 niet meer in een bepaalde niveaugroep mogen worden ingedeeld. Echter, in de paragrafen daarna wordt regelmatig gesproken over normering en normen; om erkenning te krijgen moeten observatie-instrumenten absoluut worden genormeerd. Het onderwijsveld heeft er bij het ministerie van OCW juist meerdere keren op aangedrongen dat deze manier van normering niet past bij de ontwikkeling van kleuters. Onderzoek laat zien dat jonge kinderen zich sprongsgewijs ontwikkelen. Hen met een algemene norm vergelijken doet daar dus absoluut geen recht aan. Het geeft simpelweg geen goed beeld van de ontwikkeling van de kleuter.

Het is essentieel dat er rekening wordt gehouden met wat we weten uit de neuropsychologie. Kleuters laten regelmatig grote verschillen in ontwikkelingsnelheid zien. Als de prestaties van een kleuter op een bepaald moment minder zijn dan verwacht, zegt dat weinig tot niets over zijn potentie; het kan zijn dat hij later een sprintje trekt en gaat horen bij de best presterende kinderen. Er moet dan ook uiterst voorzichtig worden omgegaan met normen bij jonge kinderen, omdat de bandbreedte van hun ontwikkeling groot is. Bij observaties wordt dan ook alleen vastgelegd wat er tijdens verschillende observatiemomenten is *waargenomen*. Vervolgens speelt de leerkracht daarop in met zijn/haar beredeneerde aanbod, om daarmee het kind op verantwoorde wijze te stimuleren in zijn ontwikkeling.

Een betere benaming voor normering zou wat ons betreft progressiebepaling of ontwikkelingsvordering kunnen zijn.

- *LVS-instrumenten*

Toetsen en observatie-instrumenten verschillen wezenlijk van elkaar. Sinds enige tijd wordt er gesproken over 'LVS-instrumenten', waaronder zowel toetsen als observatie-instrumenten

worden geschaard. Dit gebeurt ook in het conceptbeoordelingskader. Deze term komt in de wet- en regelgeving echter nergens terug en hoort daarom ook niet in het beoordelingskader thuis.

- *Training van leerkrachten*

Werken met een erkend observatie-instrument hoeft nog niet te betekenen dat de observatie op een goede manier wordt uitgevoerd en geregistreerd. Dit staat of valt met hoe het instrument gebruikt wordt. Het is een gemiste kans dat het beoordelingskader niet beschrijft dat gebruikers een cursus of training (en elke twee à drie jaar een opfriscursus) moeten volgen om het instrument te mogen gebruiken. Er wordt wel gesproken over een handleiding, maar alleen het raadplegen van een handleiding maakt niet dat een instrument op de juiste wijze wordt ingezet.

- *Terminologie*

Het conceptbeoordelingskader staat vol met ‘toets-termen’: meten, toetsconstructie, leervorderingen, meetdoelen, cesuren. Dit is zeer verwarrend en niet helpend. Op deze manier krijgen observatie-instrumenten toch weer toets-elementen in zich, terwijl we dit nu juist willen voorkomen. Wij zouden deze terminologie dan ook graag veranderd willen zien in bijvoorbeeld ‘het kind volgen’ en ‘ontwikkelingsvorderingen’. Een observatie-instrument registreert een ontwikkelingsmoment en meet niet (zoals een toets) een lesdoel.

Reactietermijn

Graag geven wij u een uitgebreidere onderbouwing van onze feedback. De zeer korte reactietermijn maakt dit echter onmogelijk. We betreuren het dat we slechts veertien dagen hebben gekregen om onze feedback te formuleren, en dat ook nog eens in de drukke laatste weken van het schooljaar. We verzoeken u dan ook om ons hier meer tijd voor te geven, zodat we een gedegen onderbouwing kunnen opstellen.

We hopen desalniettemin dat u de feedback in deze brief ter harte neemt, zodat er straks een beoordelingskader ligt dat daadwerkelijk bijdraagt aan het goed observeren en stimuleren van de ontwikkeling en het leren van jonge kinderen.

Met vriendelijke groet,

Ellen Oosterholt, namens de LBBO (afdeling Jonge-Kindspecialisten)

Lianne Morsink, namens de Werk- en Steungroep Kleuteronderwijs

Timon Bos, namens Schooltoday (MijnKleutergroep)

Aafke Bouwman, AafkeBouwman Onderwijsadvies

Cécile de Jong, namens BVS-schooladvies

Petra van de Kraats, Onderwijspraktijk Smart

Teun van Lith, Looqin-Onderwijs Maak Je Samen

Evita Panhuijzen, Looqin-Onderwijs Maak Je Samen

Ellen Voogt-van den Berg, Peuter-Kleuterpraktijk / BOSOS observatiesysteem peuters en kleuters

Monique Ghijsen, Inzichtelijk Onderwijs

Kobi Wanningen, zelfstandig adviseur en expert op ontwikkeling en educatie van het Jonge Kind